

Projekt: Letem interkulturním světem III.
reg. č. projektu CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002075

JAK ZVLÁDNOUT ADAPTACI A INTEGRACI DÍTĚTE V ČESKÉ ŠKOLCE.

PŘÍRUČKA PRO RODIČE

MATEŘSKÁ ŠKOLA BAMBÍNO S.R.O.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Adaptace dětí obecně

Adaptace na nové prostředí a novou životní situaci, jakým nástup do školky bezesporu je, může být náročným obdobím pro malé i velké, tedy děti i rodiče. Jedná se o individuální proces, který se vyvíjí. Je to obecně velice komplikovaný proces a každé dítě jej prožívá rozmanitým způsobem a různě dlouho. Nicméně i když se dítě v prvním týdnu může zdát, že je klidné a zadaptované, tak opak bývá pravdou. Často si až po několika dnech začnou uvědomovat pravidelnost, zjišťují, že odloučení od rodičů bude takto „navždy“ každý den.

důležitá fakta:

- Jedná se o přechodné období, které trvá zpravidla 4 – 8 týdnů. Délku adaptace ovlivňuje, mimo individuálního nastavení a povahy dětí, pravidelná docházka a čas, který je dítě ve školce. A neméně zásadním faktorem je i porozumění dítěte jazykovému a kulturnímu prostředí, do kterého přichází.
- Děti se učí důvěře k vnějšímu světu a přirozenou součástí jsou obavy a strach. My to víme, proto dětem pomáháme v získání této důvěry. Zmíněný strach se u dětí může projevat pláčem, křikem, nechutí a nechotou rodiče pustit pryč, regresem (návratem v projevech do předchozího vývojového stadia, např. zvýšenou potřebou pomoci v oblastech, které již dítě zvládalo – při oblékání, jídle, pití, chození na toaletu). Není třeba na děti nějak tlačit, klidně jim pomůžeme i s věcmi, které už uměly. Pravděpodobně to přejde samo.

Před nástupem do školky

Na začátku je důležité, aby rodiče přišli na prohlídku školky s dítětem. Dítě tam pozná prostory a jeho nástup pak může být, při vstupu do známějšího prostředí příznivější, pro pocit bezpečí.

S nástupem se dítě musí vyrovnávat s jazykovou bariérou a jinými kulturními odlišnostmi, což jsou stresové faktory, které děti s češtinou nemají. Přesto je pro všechny děti nástup do mateřské školy stresující z hlediska odloučení od rodičů, změny prostředí, ve kterém tráví značnou část dne, neustálé interakce ve skupině, přijímání nových pravidel apod. Pobyt v odlišném prostředí pro ně znamená značný stres, mohou být více unavení, jsou to vysoké nároky na soustředění. Pokud již dítě navštěvovalo předškolní zařízení může se setkat s jiným režimem a odlišným charakterem předškolního zařízení. Zároveň nemůže využít svého jazyka k dorozumívání a ztrácí tak komunikační kompetence, což má vliv na pohodu dítěte, která se často projevuje pláčem, odmítáním, rezignací apod.

Děti s odlišným mateřským jazykem nejsou homogenní skupina a jejich potřeby jsou odlišné

v každém věku i stupni jazykového rozvoje. Proto je velice důležité, aby spolupráce rodiny a školy byla v průběhu adaptace intenzivnější, docházelo k častější výměně informací o všech stránkách rozvoje dítěte, ale také o jeho aktuální pohodě.

Děti do tří let mají obecně strach z reálných situací, podnětů, se kterými se setkaly okrajově, ale zatím jim nerozumějí. Reakce dítěte na odloučení od rodičů je v novém prostředí další neznámá. Souvisí také se zkušenostmi, jaké děti mají, než do mateřské školy nastoupí. Pro dobrou adaptaci je důležitá zkušenost s druhými dětmi a s odloučením od rodičů, které je doprovázeno změnou prostředí.

Děti s jiným mateřským jazykem to mají v adaptaci obtížnější. Nicméně ze zkušenosti víme, že adaptace dětí kolem třetího roku je snazší, přirozenější, než je tomu u dětí předškolního věku, neboť u starších dětí hraje větší roli stud, nejistota / obava z neúspěchu, ztráta předchozích přátelských vazeb apod. Jejich životní zkušenost z interakcí s vrstevníky může být rozmanitá, proto se mohou častěji objevovat obavy, úzkosti a nejistota.

Jak pomoci dětem adaptaci zvládnout:

- Projděte si s učitelem adaptaci, jak probíhá v naší škole, krok za krokem. Doptávejte se.
- Opakovaně dítě ujistěte, kdy se vrátíte. Pro snazší pochopení jim vaše shledání ohraničte konkrétní událostí dne – po odpolední svačině, po obědě, po kroužku
- Loučení doprovázejte rituálem (ať se jedná o loučení s rodiči nebo kamarády ve školce).
- Loučení má jasnou a ohraničenou podobu, abychom jeho protahováním neprodlužovali i dětskou nejistotu.
- Dodržujete příchody pro dítě tak, jak se s ním domluvíte a pokud se děje něco nečekaného, dejte vědět, abychom posilovali důvěru dítěte.
- Dobu pobytu ve školce postupně prodlužujeme, v závislosti na věku a potřebách dítěte (konzultace s učitelem).
- Společně sdílíme zkušenosti – když doma něco funguje (na pláč, zlost) a naopak ve školce.
- Když doma nastávají nějaké změny, radostné i smutné (stěhování, narození sourozence, přítomnost další osoby – třeba babičky na delší dobu, ztráta oblíbené hračky i třeba smrt zvířátka), jsme rádi, když o nich víme, protože se můžeme připravit na různé reakce dětí a nepřekvapí nás.
- Pokud plánujete nějakou změnu – například odebrání dudlíku, učíme na nočník, prosím počkejte s tím až po adaptaci. Jde o velikou změnu v životě, ve chvíli, kdy tato je úspěšně zvládnuta, nastává čas a prostor pro úspěšné zvládnutí změny další. Ať

se změny nekupí.

Adaptace v novém jazyce

Pokud je pro děti čeština dalším, neznámým jazykem, pak budou potřebovat delší čas na orientaci v něm. Obecně je čeština náročný jazyk i pro rodilé mluvčí, natož pro dítě s odlišným mateřským jazykem. Proto je na začátku procesu adaptace a posléze i integrace důležité, abyste zvěřili úroveň, které chcete s dítětem dosáhnout.

1. Čeština na komunikační úrovni – porozumění instrukcím, vyjádření potřeb, pocitů, komunikace ve hře.
2. Čeština jako výukový jazyk – pokud plánujete s dítětem zůstat v českém prostředí a zapojit ho do českého kurikula.

V prvním případě bude volba kurikula jiná, než česká – mezinárodní, britské či jiná jazyková škola, která působí na území ČR.

V druhém případě půjde o vyšší znalost a pro pohodlný vstup do základní školy bude třeba intenzivnější a přesnější znalost a orientace nejen v jazyce jako takovém, ale i v kulturním prostředí.

fáze získávání nového jazyka

- Zpočátku bude dítě přijímat jazyk pasivně. Učitelé s nimi mluví jednoduše, krátce, heslovitě, přičemž hesla / slova / krátké věty jsou konstantní, využívají gesta pro podporu porozumění. Je to proto, aby děti měly šanci uložit do paměti obsah sdělení a cítily se zapojené, protože porozumí. Samo ještě nebude mít chuť opakovat, potřeby častěji vyjádří gestem, nápodobou, ukázkami.
- Pak přijde fáze, kdy bude dítě zorientované v základních pokynech, instrukcích, slovech, potřebách a bude mít chuť opakovat již naposlouchaná slova.
- Mixování známých slov z češtiny do „domácího“ jazyka je také v pořádku.
- Rozdělení slovníků a osob, které daným jazykem hovoří. Děti si přiřadí osoby k jazykům, a proto nemají zapotřebí hovořit jiným jazykem s danou osobou. Často rodiče říkají, že nemohou dostat ze svého dítěte větu v angličtině, případně cizojazyční rodiče nedokáží přesvědčit, aby s nimi dítě komunikovalo česky. V odstavci doporučení se k tomu vrátíme.

doporučení:

- V „domácím“ jazyce posilujte sluchovou paměť říkankami, písničkami. Je důležité pracovat v „domácím“ jazyce, který dítě dobře ovládá, rozumí slovům, neboť jen tak bude efektivně posilovat paměť bez nutnosti se soustředit na porozumění obsahu.
- Pokud je dítě otevřené se zapojit s cizojazyčnými dětmi a máte přátele s vrstevníky

v českém prostředí, tak se setkávejte a dopřejte dětem společnou hru.

- Netlačte na dítě, aby vám říkalo slovíčka v novém jazyce. Zpočátku bude porozumění pasivní a ze zkušenosti víme, že děti se svými rodiči odmítají mluvit cizím jazykem, pokud na to nebyly zvyklé do narození. Nicméně děti jsou svolné ke hře, proto můžete společně otevřít „jazykovou hru“, jasně ohraničit, jak dlouho a proč budete mluvit „cizím“ jazykem. U starších dětí někdy funguje, když dítě může svého dospěláka něco naučit. Dítě potřebuje ujištění, že „domácí“ jazykové prostředí bude stále to stejné, bezpečné a kde všemu rozumí bez toho, aniž by se muselo extrémně soustředit.

Volba českého kurikula

Pokud je dítě velmi malé, pak se může zdát otázka školní docházky v nedohlednu, nicméně u dětí s odlišným jazykem je tomu naopak. Důvodem je intenzita, se kterou budeme s dítětem pracovat. A pokud je dítě starší, pak je třeba nastavit plán rozvoje češtiny tak, aby dítě vstoupilo do základní školy s dostatečnou znalostí jazyka.

- Komunikujte s učiteli, se speciálním pedagogem a sdílejte své plány ohledně setrvání v českém prostředí.
- Spolupracujte při nastavování plánů rozvoje jazykových dovedností, i když česky nehovoříte. Jsou cesty, jak můžete pomoci i doma.
- Zajistěte, aby dítě mělo dostatek příležitostí docházet do školky a rozvíjet se v češtině, každý delší výpadek ho vrátí o několik kroků zpět.